

Congo

zonder woorden

In Congo (Belge) van Carl De Keyzer komen weinig lachende gezichten voor. Het beste bewijs dat deze Magnumfotograaf dieper dan de banale werkelijkheid kijkt. "De Congolezen kijken inderdaad vaak zorgelijk", zegt schrijver David Van Reybrouck die de schaarse teksten selecteerde bij dit magistrale fotoboek - een krantenknipsel, een klasje van een sollicitatiebrief of een citaat uit de jaren vijftig reisgids die De Keyzer als leidraad gebruikte voor zijn tocht door Congo. "Tegelijkertijd zit er in dit boek veel humor", zegt Van Reybrouck. "Geen dijenkletsers, het is wrange en pijnlijke humor, een verhaal van verval, eindigheid en ijdelheid - onder meer de ijdelheid van de Belgen uit de jaren vijftig die hun wereld naar Congo wilden overplanten."

Congo (Belge) is een boek met weinig woorden - een bewuste keuze van De Keyzer, die het publiek leert om veel beter naar Congo te kijken. "Carl De Keyzer is voor mij de Jeroen Bosch van de fotografen. Je kan blijven kijken naar zijn foto's. Hij vertelt in zijn beelden ongelooflijk goed de tragedie van Congo, zonder terug te grijpen op de clichés van goede Congolezen en slechte Belgen of omgekeerd", zegt Van Reybrouck, onze gids bij vijf beklievende beelden uit Congo (Belge).

Roger HUISMAN

Carl De Keyzer

CONGO
(BELGE)

Carl De Keyzer,
Congo (Belge),
Lannoo, 224 pagina's,
49,95 euro.

Teksten geselecteerd
door
David Van Reybrouck

Congo (Belge) verschijnt
naar aanleiding van de
vijftigste verjaardag van
de onafhankelijkheid
van Congo, en
de gelijknamige
tentoonstelling in het
FotoMuseum Antwerpen
van januari tot april
2010.

Geen bovenkant

"Die omgekeerde kaart is geen mise-en-scène. Carl werkt zo niet. Op iedere plek waar hij komt, schiet hij twee tot drie foto's - kiekjes, snapshots en pas achteraf zie je wat hij 'gevangen' heeft."

"Die kaart is heel interessant. Het beeld bevestigt op het eerste gezicht het cliché van de domme Afrikaan. Bij nader toezien stelt het ook onze domme manier van kijken in vraag. Wij hebben de neiging om Europa altijd van boven te leggen en Afrika beneden. Zo zie je de continenten vanuit een heel ander perspectief. De aarde heeft geen boven- of onderkant. Het heelal heeft geen bovenkant - je mag er in blijven reizen."

Gsm is de redding van Congo

"Deze foto is genomen op de universiteit Lovanium in Kinshasa, het vroegere Leopoldstad. Merkwaardig hoe die ene jongen met zijn gsm een foto neemt van de andere. Congo is een arm land, maar de gsm is de redding van Congo. De jongen die op de neus van dit vliegtuig zit, kijkt een beetje zorgelijk. Naar welke toekomst kijkt hij? Die jongen kijkt weg van de camera. Hij wordt niet gefotografeerd. Het vliegtuig is een zinnebeeld voor de vele vliegtuigen die in Congo zijn neergestort."

Dit is geen Bobbejaanland

"Een Congolees in een versleten boemeltreintje in een voormalig recreatiecentrum van de Union Minière du Haut-Katanga in Kolwezi. Dergelijke pretparken - duidelijk geen Bobbejaanland - zijn na de Tweede Wereldoorlog opgericht. Toen kwamen de Belgische koloniale meesters met hun familie naar Congo. Voor de oorlog hadden de Belgen meer contact met de Congolezen, na de oorlog is er een vorm van apartheid gekomen. Reken maar dat zwarten niet welkom waren in dat pretparkje."

Lege zwembaden

"Carl is de fotograaf van lege zwembaden. Hiermee toont hij ook bewust de geschiedenis van het verval. Dat werkt altijd en levert een hallucinant en desolaat beeld op. Niet voor niets eindigt het fotoboek met een beeld van de Twin Towers in New York. Hij bewijst ook dat de betrachting van de Belgische koloniale ijdel is gebleken. Carl is ook de fotograaf van het kleurenspeel. De rok van het meisje heeft dezelfde kleur als de tegeltjes van het zwembad. Hij zoekt altijd interessante kleuren."

Eeuwige zoektocht

"Carl De Keyzer is een fotograaf die voortdurend blijft zoeken. Hij heeft een enorme weg afgelegd en zijn foto's worden moeilijker en moeilijker. Op deze foto zie je het Jeroen Bosch-gehalte van zijn foto's heel goed: de visser die zijn net uit het water haalt. Je kan 100 tot 200 meter in die foto kijken en op elke diepte gebeurt iets: de man op de voorgrond die een voetbal uit lompen vasthoudt. Carl neemt de blik van de kijker op sleeptouw, naar overal waar iets gebeurt. Ik laat me graag verdwalen aan de hand van Carl."